

Bildande av naturreservatet Hjälmostorpenäs i Finspångs kommun samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar fastigheten Hjälmostorp 2:6 i Finspångs kommun som naturreservat. Syfte, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. § 4 miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Hjälmostorpenäs.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets barrblandskogar, som delvis är av brandpräglad karaktär, och andra ingående naturmiljöer som sumpskog, asprika skogar och övrig barrnattskog samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skogsmarken med dess flora och fauna i huvudsak utvecklas fritt. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall. I avvaktan på naturvårdsbränning kan brandefterliknande åtgärder som friställning av enstaka tallar samt skapande av enstaka grupper av död tallved bli aktuellt. De strandskogar och lövrika delar som präglas av tidigare hagmarksbruk bibehåller ett lövinslag genom friställning av lövträd från trängande gran. Området är tillgängligt för friluftslivet.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det, utöver vad som annars gäller, inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk bearbetning på mark eller i vatten;

2. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för fythjuling eller motsvarande vid uttransport av fällt vilt;
  3. uppföra byggnad eller annan anläggning;
  4. uppföra mast, vindkraftverk, luft- eller markledning;
  5. anordna upplag;
  6. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
  7. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
  8. ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfälle;
  9. gräva upp växter eller ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter;
  10. måla på träd, sten eller annan fast ytbildning.
-

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare, att utan ytterligare ersättning, och innehavare av särskild rätt till fastigheterna tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. gränsmarkering av reservatet;
2. naturvårdsbränning i talldominerade delar av området;
3. brandefterliknande åtgärder i form av friställning av en del grova eller vidgreniga tallar samt skapande av grupper av död tallved;
4. friställning av lövträd med höga naturvärden från trängande yngre gran;
5. om stora stormfällningar sker, och angrepp av skadeinsekter till följd av detta riskerar att missgynna naturvärden kopplade till granskog och skog med hög luftfuktighet, kan färska granlågor barkas och skiljas från rot;
6. information om området vid gräns och eventuell ytterligare anordning för friluftslivet;
7. en historisk väg samt kolbottnar märks ut;

8. undersökningar och dokumentation av växt- och djurlivet och andra naturförhållanden genomförs som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet.
-

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver Länsstyrelsen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. ta ved, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
2. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
3. samla ryggradslösa djur annat än genom håvning eller plockning och därvid ta enstaka individer för artbestämning.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

4. anordna tävlingar;
5. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna B1-8 ovan.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

På Hjälmostorpenäs finns äldre barr- och blandskogar som efterhand sluter sig med gran. Här finns även avsnitt med hällmarkstallskog och lövrika sumpskogar. Uddens sydsida är mycket rik på grov asp och asplågor och det förekommer äldre lindar och stora hasselbestånd. Ett cirka 10-årigt brandfält finns som en öppen lucka i området. I området finns grova och gamla träd i flera skogstyper och här lever flera av skogsbruk missgynnade arter i flera artgrupper.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Hjälmsörpenäs är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Hjälmsörpenäs inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att allemansrätten inte väsentligen påverkas av beslutet.

Miljö kvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av naturreservatet Hjälmsörpenäs är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Länsstyrelsen bedömer även att Hjälmsörpenäs naturreservat bidrar med flera olika ekosystemtjänster. Exempel är områdets våtmarker och deras vattenmagasinerande förmåga samt viss rening och nedbrytning. Skogsmiljöerna fungerar som livsmiljö men även som en form av klimatanläggning och reningsverk. De olika livsmiljöerna fyller funktioner som lek- bo-, skydds- och rastplatser. Bevarandet av en variation av livsmiljöer och en hög biologisk mångfald bidrar till ett landskap som är generellt bättre rustat för klimatförändringar.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom naturreservatet Hjälmsörpenäs har en lång historia då området redan under 1950-talet avsattes som internt reservat hos Fiskeby. Botaniskt var området känt redan sedan 1910-talet då fynd av sällsynta lavar gjorts här. Naturvärdena dokumenterades vidare i samband med inventeringar av Holmen skog 1996 och av Länsstyrelsen 2006.

Reservatsbildning

Området ingick i ett bytesmarkspaket (Esab-/Sveaskogspaketet) omfattande många områden på Holmens marker i Sverige. Markbytet genomfördes 2014 efter att gränsen mätts in av Lantmäteriet 2012 i samarbete med Länsstyrelsen och markägaren.

Remissyttranden

Förslaget har sänts på remiss till Holmen skog (jaktlag), Skogsstyrelsen, Finspångs kommun, Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Naturskyddsföreningen i Finspång samt Risinge hembygdsförening. Remissvar har inkommit från SGU och Naturskyddsföreningen i Finspång. SGU meddelar att de inte har något att erinra mot beslutet och Naturskyddsföreningen i Finspång har inget att invända men anser det mycket värdefullt att den här typen av biotoper skyddas.

Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Inkomna svar ger inte anledning till några justeringar.

Hur man överklagar,

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 3. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd C, vilka gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, enhetschef Mikael Norén, funktionschef Emma Hagström, länsjurist Karin Fridell, samhällsplanerare Gun-Marie Gunnarsson samt antikvarie Mattias Schönbeck deltagit.

Kristina Zetterström
Länsråd

Jens Johannesson
Byrådirektör

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Martin Jeppson, Holmen skog, jaktlag representation (martin.jeppson@holmenskog.com)

Skogsstyrelsen, Östergötlands distrikt, Datalinjen 1, 583 30 Linköping

Finspångs kommun, Bergslagsvägen 13-15, 612 80 Finspång

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Sveriges Geologiska Undersökning SGU sgu@sgu.se

Naturskyddsföreningen i Finspång, Bo Tufvesson, Högamonsvägen 16, 610 10

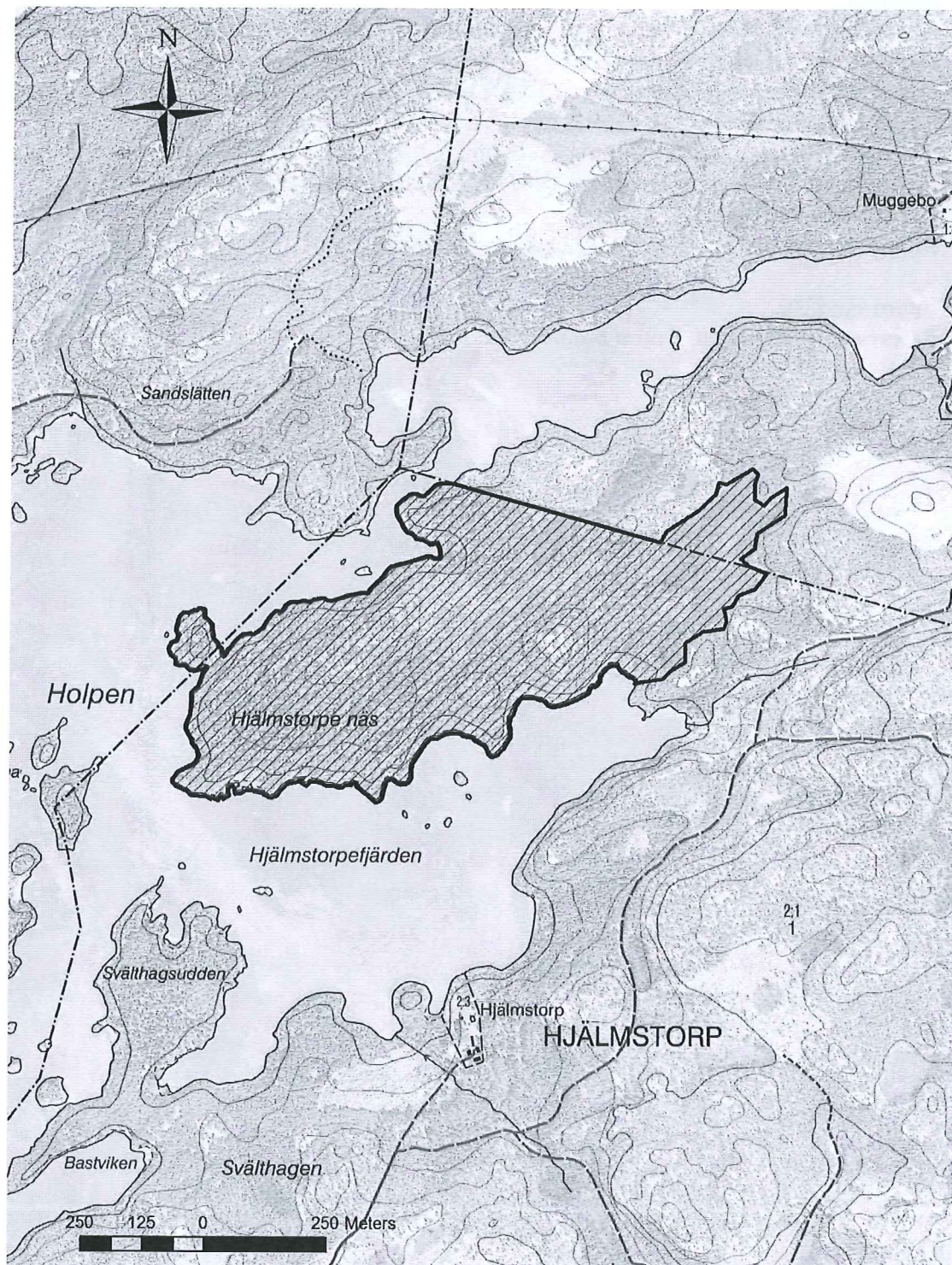
Ljusfallshammar

Risinge hembygdsförening, risinge.hembygd@hotmail.com

Intern sändlista

Reservatsförvaltningen, Anton Sunnergren

Bilaga 1. Reservatskarta

Karta tillhörande beslut om naturreservatet Hjälmostorpenäs beslutat 2017-11-07.
Objektsnummer (NVR-id) 2023949, dnr 511-656-15. © Bakgrundskartor Lantmäteriet.